

* Q. 1. लोकांचे पुनर्वसन -

भारतात नैसर्गिक व मानवनिर्मित अनेक समस्या निर्माण होताना त्या समस्यावर मात करण्यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन ही नवीन संकल्पना २००५ मध्ये केली. त्यामुळे कोणत्याही प्रकारच्या आपत्तीवर मात करणे शक्य झालेले आहे. लोकांचे पुनर्वसन हा भारतातला मोठा प्रश्न असला तरी केंद्र व राज्य सरकार आपल्या योग्य प्रकारे हातधत अस आहेत.

* पुनर्वसन :-

भारतातील नागरिक अप. उपजिवीकेसाठी नोकरी व व्यवसायासाठी एका ठिकाणातून दुसऱ्या ठिकाणी जाताना त्यास स्थलांतर म्हणतात. तर भुकंप मळार लुकनामी, वाढले, धरणे, मोठे औद्योगिक प्रकल्प यांमुळे लोकांचे एका ठिकाणातून दुसऱ्या ठिकाणी हा जाताना त्यास पुनर्वसन म्हणतात.

न. अ.

* व्याख्या :-

नैसर्गिक व मानवनिर्मित आपत्तीमुळे निर्माण झालेल्या मात करण्यासाठी किंवा मात करण्यात येलेल्या व्यवस्थापनात आपत्ती व्यवस्था होय.

* पुनर्वसन निर्मिती करणे -

विकास प्रकल्प -

केंद्र. शा. सरकार भारतभर्या विकासासाठी अनेक प्रकल्प हाती घेतले. त्या प्रकल्पाच्या स्थापनेमुळे लोकांचे मोठ्या प्रमाणात पुनर्वसन झाले.

६) धारण —

राज्य सरकार व आर्थिक समस्या लक्षात घेउन लोकांना व शेतीला पाणी उपलब्ध करून देण्यासाठी, पिव्याच्या पाण्याचा व श-पुरन सेवण्यासाठी मोठी धरण बांधली. म्हणून लोकांचे पुनर्वसन झाले.

७) औद्योगिक प्रकल्प —

श्री. प्रकल्पांमुळे लोकांचा विकास आणि आर्थिक भरभराट कावी या उद्देशाने केंद्र व राज्यसरकार पुनर्वसन.

८) निरसित निर्मिती पुनर्वसनाचे कारण —

१) भुकंप —

जगात व भारतात मोठी समस्या भुकंप आहे. १-६ रेस्टर स्केल च्या भुकंपांमुळे सध्या मोठी हानी होत नाही. परंतु ६ रेस्टर स्केलच्या पुढे भुकंप सध्यास मोठी विना हानी जिवीत हानी होत.

२) भुकंपाचे भोजमाप रेस्टर स्केल मध्ये केले जाते. ज्यात भुकंप किती आला बघतात.

३) महापूर —

भारतात अनेक मोठ्या, मध्य व उपमध्य असून महापूरामध्ये लोकांचा हानी होत. शेतीचे नुकसान, जनावरे व मानस वाढून जाण्याचा प्रमाण महापूर हे देखील पुनर्वसनाचे कारण आहे.

५) लुप्तगामी -

समुद्राने होणाऱ्या भूकंपांमुळे अनेक म
हत्तीच्या लाटा तयार होणात. ज्या लाटा समुद्र किनाऱ्याव
आसपास वरलीच्या भागात लिरतात, व ठकसान
होते. म्हणून लोकांचे पुनर्वसन होते.

६) वाढणे -

भारतात समुद्र किनारी वस्ती मोठे वाढणे
तयार होणात. त्यामुळे धराने, शेतीचे मोठे
नुकसान होते. त्यामुळे लोकांचे पुनर्वसन होते.

७) मानवनीर्मित कारणे

१) युद्धे

युद्धांमुळे मोठे कारणे होताने मानव
व वित्त राने होते. युद्धे व जिवीत राने
राज्यासाठी पुनर्वसन करावे लागते.

२) नक्षलवादी, आतं गवादी कारवाई

३) हिंसाचार

४) टाळेबंदी

५) कुटुंब

६) दंगल

७) .

८) समस्या -

१) भूकंप प्रक्षेपाचा त्याग

२) उपरेपणाचे जाणीव

३) व्यवसायाच्या आडपणे

४) जमीन व घरचे मोलदफला मिळणे -

५) लास किनेच्या कारभार

६) सरकारचे पुनर्वसनाच्या फिलेव / अभाव

* उपाययोजना —

1) राष्ट्रीय आपत्ती : स्थापना —

के. ए. निसर्गनिर्मित व मानवनि-
मान करण्यसमस्यासाठी व
K. N. पंत यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती नियुक्-
ज्या समितीने राष्ट्रीय आपत्ती कायदा अुर करवा

2) राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन कायदा — 2005

के. ए. वेण्कट्या निमिणि होणाऱ्या आपत्तीवर
मान करण व्यवस्थित नियोजन करण्यासाठी सर्वोच्च
अमलवजावणी करण्यासाठी 2005 चा कायदा लागू
त्यानुसार राष्ट्रीय आपत्ती परिषद
नर राज्यात राज्य आपत्ती प्राधिकरणाचे निमिती
करवानी सुचन दिली.

3) संघ प्राधिकरण परिषद —

के. ए. रा. आपत्ती व्या. प्राधिकरण
अयदा 2005 मजुर करण राष्ट्रीय स्तरावर
राष्ट्रीय आपत्ती प्राधिकरण परिषद स्थापन केली
ज्यात एक अध्यक्ष आणि 9 सदस्य सं प्राधिकरणाचे
आध्यक्ष राष्ट्रपती आमनात.

हे सं प्राधिकरण परिषद आपत्तीचे उपाययोजना
सुचवनात. व अमलवजावणीसाठी प्रयत्न करताना.

4) राज्य प्राधिकरण परिषद —

राज्य प्राधिकरणाचे अध्यक्ष मुख्यमंत्री
अमनात. सदस्यांनी नेमणूक मुख्यमंत्री करताना.
मुख्यमंत्री वर सदस्य राज्यमध्ये त्याकर उपाययोजना
सुचवून त्याची व अमलवजावणी करताना.

ક) પ્રકલ્પગ્રસ્ત કાયદા - 1976 -

આ કાયદાના અમલીમાં, ઘરે ઇનર
ગોલ્ડ સમાવિષ્ટ નાગરિકોના ફરિયાદો અમલીમાં
ઘરે નિયંત્રણ દેશે. વ સુવ સુવસુચિયા ઉદ્દેશોને.

પ્રકલ્પગ્રસ્ત કાયદા - 1976 કાન મંજૂર કોલો.

કે. ૨ પ્રકલ્પગ્રસ્ત કાયદા અધારે 1986 -

પ્રકલ્પગ્રસ્ત ગેંગોના
અમલીમાં ઘરોના કાયદાના લાલકિતોને કારમાં
શોભણતામાં આ કાયદાના નરુદ કરવાના
કાલી.

ગ) પ્રકલ્પગ્રસ્ત કાયદા ને આરક્ષણ -

આ નાગરિકોના
આચરોવર નાના નોકરોમાં 3% આરક્ષણથી
નરુદ કોલો. મુકેપગ્રસ્ત વ્યક્તિના અસર આરક્ષણ

નરુદ મુકેપગ્રસ્ત -

આ માગના નોકરોમાં મુકેપ
મેધી ડ્યોન્યાકડે મુકેપગ્રસ્ત પ્રમાણપત્ર આલે. નાના
3% માગના નોકરોના રાખોવ અસનાન.